

KANDIDAT

4132

PRØVE

SV-135 1 Velferdssosiologi

Emnekode	SV-135
Vurderingsform	Skriftlig eksamen
Starttid	13.12.2017 09:00
Sluttid	13.12.2017 14:00
Sensurfrist	03.01.2018 01:00
PDF opprettet	10.04.2018 10:53
Opprettet av	Digital Eksamen

SV-135 1 Generell informasjon**Emnekode:** SV-135**Emnenavn:** Velferdssosiologi**Dato:** 13.12.2017**Varighet:** 09:00-14:00**Tillatte hjelpemidler:** Ordbok**Merknader:**

Begge oppgavene skal besvares. De to oppgavene vektet likt, og begge må bestås for at kandidaten skal bestå eksamen.

Det forekommer av og til spørsmål om bruk av eksamensbesvarelser til undervisnings- og læringsformål. Universitetet trenger kandidatens tillatelse til at besvarelsen kan benyttes til dette. Besvarelsen vil være anonym.

Tillater du at din eksamensbesvarelse blir brukt til slikt formål?**Velg et alternativ** Ja Nei

Besvart.

1 SV-135, oppgave 1

Gjør rede for og drøft **to** av de tre begrepene nedenfor her, du velger selv hvilke to du vil ta for deg:

- a) Housing first
- b) Bakkebyråkrati
- c) Klassereise

Skriv ditt svar her...**b) Bakkebyråkrati**

Bakkebyråkratiet fungerer som bindemiddel mellom stat og bruker. Bakkebyråkratene kan regnes som statens forlengende arm, og det er disse som møter brukerne i direkte møter, ansikt-til-ansikt. Før jeg snakker videre om bakkebyråkrati, vil jeg snakke helt generelt om hva et byråkrati er. Et byråkrati er et hierarkisk system, der man fokuserer på posisjon fremfor person. Dokumentering og papirarbeid står sentralt. Formålet med et byråkrati er likebehandling og universelle løsninger. Dokumentarbeidet gjør det for eksempel mulig å legitimere eventuelle klager.

Som nevnt, så er bakkebyråkratiet bindemiddelet mellom bruker og stat, eller mellom bruker og byråkrati. Bakkebyråkrati og bakkebyråkrater kan også kalles grasrotbyråkrati og grasrotbyråkrater. Definisjonen bakkebyråkrati kommer fra boka "Street Level Buerocracy". Bakkebyråkratiet består av arbeiderne i førstelinja og er en stor del av den norske velferdsstaten. Ofte er det mennesker i sårbare posisjoner som oppsøker bakkebyråkratene. For eksempel bruker/klient i møte med lege, eller noen som trenger stønader i møte med en arbeider på NAV.

Bakkebyråkratene består av et stort utvalg ulike profesjoner. En profesjon er et yrke, men et yrke er ikke alltid en profesjon. Profesjoner kjennetegnes ved at det er tatt en høyere utdanning, og yrkesutøvelsen og utdanningen henger godt sammen. De er også vanskelige å erstatte, og har monopol på velferdstjenestene. Noe av det sentrale ved profesjonsutøvelse er for eksempel at de har mulighet til å utøve skjønn (autonomi) i møtet med bruker, oppgavene til profesjonene er vanskelige å standardisere, og de skal inneha mer kunnskap enn brukeren. Tilgangen til internett har blitt en utfordring for ulike profesjoner fordi det kan svekke deres profesjonalitet. For eksempel: Før en bruker går til en lege med et problem, kan han ha kommet fram til en

diagnose selv ved bruk av internett, og legens profesjonsvurdering kan bli overflødig. Profesjoner som jobber i bakkebyråkratiet kan være de som jobber i NAV, helsevesenet, barnehager, skole, barnevern og mange andre offentlige institusjoner. Flere av disse institusjonene bidrar til å løse ulike sosiale problemer, og sånn kan vi si at bakkebyråkratiet bidrar til å løse sosiale problemer i befolkningen. Et sosialt problem er noe som er sosialt konstruert, definert, og som har en løsning. Eksempler på sosiale problemer kan være fattigdom, sosiale ulikheter i helse og psykiske lidelser.

Profesjonene finner seg ofte i en tids-/ressursklemme, der kravene fra ledelsen blir for store i forhold til tilgjengelige ressurser og tid. Dette kan føre til redusert kvalitet av tjenestene, og profesjonsutøverne kan få en følelse av utilstrekkelighet i forhold til brukernes ønsker og krav. Profesjonene har en todelt rolle, der de både har ansvaret for å følge instruksene til ledelsen samtidig som de har ansvaret for at brukerne skal få det de har krav på.

Sånn sett kan vi forbinde bakkebyråkratiet med en positiv del av velferdsstaten som gir rom for brukermedvirkning og profesjonalitet. Bakkebyråkraterne har strengere retningslinjer nå enn tidligere (New Public Management), og tiltak som blir gjort skal være etterprøvbare. Likevel har de fremdeles tillit fra stat og bruker. Tilliten mellom stat og bakkebyråkrater, og bakkebyråkrater og bruker, gjør at mennesker tør å gi fra seg en del ansvar til andre som skal ha bedre forutsetninger for å kunne løse et eventuelt problem.

c) Klassereise

Klassereise er et begrep som hører sammen med både sosiale klasser og sosial mobilitet, derfor vil jeg snakke litt om disse først. Sosiale klasser kan være "skjellsettende", og vil si at samfunnet er delt opp i ulike lag basert på økonomi og makt. Folk tilhører forskjellige sosiale klasser. Marx, Weber og Bourdieu hadde alle ulike syn på hvordan man kunne dele inn de ulike sosiale klassene, men var på sett og vis en utdypning av hverandre. Bourdieu mente at klasse måtte forstås som noe større enn bare økonomi og makt, og baserte sitt classesyn på tre ulike former for kapital:

1. Økonomisk kapital
2. Sosial kapital
3. Kulturell kapital

Det er ikke store økonomiske klasseskiller i Norge, men det fortsatt ulike klasser basert på for eksempel kultur. Etter å ha forstått sosiale klasser, kan vi begynne å snakke om sosial mobilitet. Det handler om muligheten til å bevege seg mellom ulike sosiale klasser. Det har som regel positivt fortegn. Sosial mobilitet kan for eksempel være at barn tar høyere utdanning selv om foreldrene ikke har det. Da kan man tenke seg at foreldrene har jobbet for at barna skal ha bedre sosial mobilitet enn de har hatt selv. De kan ha jobbet seg opp og frem i arbeidslivet, og skaffet seg god økonomi og gode nettverk som kan bidra til at dette er mulig.

Nå skal vi fortsette til begrepet klassereise. Klassereise er den fysiske eller subjektive opplevelsen av sosial mobilitet, selve reisen mellom de ulike sosiale klassene. Det er typisk en reise fra arbeiderklassen til middelklassen. En klassereise kan føre til frigjørelse, men den kan også ha negative virkninger. For noen kan en klassereise være problematisk, fordi du kan være nødt til å gi avkall på den primære gruppen du har tilhørt for å ta del i en ny gruppe. Du kan ende opp med å stå med ett bein i hver gruppe, og da kan følelsen av ambivalens oppstå. Du har lyst til å ta steget til den nye sosiale klassen, men du har ikke lyst til å bryte med primærgruppen. Den nye sosiale klassen kan ha flere goder, det kan som nevnt være en reise fra arbeiderklassen til middelklassen. Det kan eksistere økonomiske fordeler, og andre sosiale nettverk som er attraktive.

En klassereise kan også gå den andre veien eller "nedover". Si at du for eksempel kommer fra storbyen og er vant til smarttelefoner, smart-TV og ikke minst internett. Du reiser til "slekta på bygda" og får oppleve en helt ny verden til tross for kanskje små geografiske avstander. Kanskje har de både elektrisitet og innlagt vann, men ikke internett, smarttelefoner eller TV. Du kan bli tilbudt å slå deg ned i en mer primitiv tilværelse og blir utfordret med at du må velge én av delene. Enten må du gi avkall på det moderne samfunnet du har blitt vant til, ellers må du gi avkall på denne slekta. Dette eksempelet kan også brukes andre veien, og er i tillegg satt helt på spissen. Som brukt i eksempelet på sosial mobilitet, kan også klassereise være at du beveger deg en klasse oppover fra foreldrene dine ved å ta høyere utdanning, uten at dette nødvendigvis betyr at du må bryte med en tidligere tilhørighet.

Klassereise kan altså være en kilde til en ambivalent følelse der du må ta et valg. Klassereiser kan bringe med seg ny lærdom og få mennesker til å se samfunnet fra andre perspektiver og ståsteder enn tidligere. De kan også være kilde til at du føler deg fastlåst ved at du må gi avkall på enten det ene eller det andre.

Besvart.

2 SV-135, oppgave 2

Velg **en** av disse oppgavene

Enten:

a) Gjør rede for de fire tersklene fra pensum: registrerings-, kompetanse-, effektivitets-, og tillitsterskelen. Diskuter hvilke hindringer de kan utgjøre for et godt tjenestetilbud innenfor velferdsstaten. Drøft også hvordan hindringene kan imøtekommes av hjelpeapparatet.

Eller:

b) Gjør rede for formål og virkemidler i norsk familiepolitikk. Forklar hva som menes med en kvinnevennlig velferdsstat, og diskuter på hvilke måter familiepolitikken i Norge er kvinnevennlig.

Skriv ditt svar her...

b) Norsk familiepolitikk

Det viktigste formålet med norsk familiepolitikk, er å skape en horisontal og vertikal likhet. Det vil si å utjevne forskjellene mellom familier med barn og familier uten barn, i tillegg til utjevning mellom familier med barn. Flere av formålene med den norske familiepolitikken er blant annet mer likhet mellom kjønnene, fertilitet og reproduksjon av befolkningen, fremme økt likebehandling av ulike familieformer, muligheter for kvinner med barn å komme seg ut i arbeidslivet, og å bruke barneomsorg og skoler til å forberede barn til morgendagens kunnskapssamfunn.

Virkemidlene som kan brukes for å oppnå formålene ved norsk familiepolitikk er økonomisk støtte/kontantoverføringer, ulike tjenester og tilretteleggelser, og reguleringer og lovgivning. Kontantoverføringer er det viktigste virkemiddelet for å oppnå formålene med familiepolitikken. Vi har flere typer økonomiske overføringer, og noen av disse er:

- Barnetrygd
 - Man får utbetalt en viss sum med penger per barn man har. Dette skal bidra til å utjevne forskjellen mellom barnefamilier og familier uten barn. Familier med barn vil naturligvis har flere utgifter enn de uten barn. Barnetrygden har ikke økt i takt med lønn, og det kan diskuteres om den er "for liten" til å utgjøre store forskjeller. Barnetrygden kan også bidra til å utjevne lønnsforskjeller hos mann og kvinne fordi det er kvinnen eller mor som mottar barnetrygden.
- Barnebidrag/underholdsbidrag
 - Barnebidraget er en kontantoverføring mellom forsørgere som har skilt lag. Staten kan bidra til å regulere bidraget og kreve inn penger på forskudd hvis dette ikke lar seg gjøre privat. Den forsørgeren som vanligvis har barnet(ene) mest, er den som mottar barnebidraget.
- Overgangsbidrag ved tap av forsørger o.l.
 - Dette er et midlertidig bidrag som skal hjelpe barneforsørgeren til å "komme seg" igjen etter tap av forsørger, ektefelle og lignende.
- Kontantstøtte
 - Kontantstøtten skal gjøre det mulig å velge om man vil være hjemme med barn eller å ha barnet(ene) i barnehage. Kontantstøtten gjelder for de med barn fra 1-2 år. Det har vært diskusjoner rundt dette i forhold til innvandrere og lav sysselsetting, men jeg skal ikke snakke mer om det i denne oppgaven.
- Omsorgsbidrag
 - Muligheten til å bli hjemme fra arbeid hvis man har sykt(e) barn.

Av ulike tjenester har vi blant annet:

- Barnehage
 - Å ha barn i barnehage er valgfritt, men kontantstøtten dekker som nevnt bare barn fra 1-2 år. Barnehagen er en tjeneste som bidrar til å nå formålene med familiepolitikken, ved at det blir mulig for kvinner med barn å komme seg ut i arbeidslivet igjen. Offentlige barnehager er subsidiert av staten, og man betaler kun en egenandel for å ha ungene sine her. Dette bidrar også til en profesjonalisering av barneomsorgen fordi barna omgås med profesjonelle. Barnehagen er med på å forberede barn til morgendagens kunnskapssamfunn, som også er et av formålene med den norske familiepolitikken.
- Barn- og ungdomsvern
 - Skal kunne gripe inn der det er nødvendig. Det kan for eksempel være ved både fysisk og psykisk vold i hjemmet. Fungerer som en beskytter for barn og ungdom.
- Gratis helsestasjon og rådgivning/veiledning
 - For familier med ulike problemer som trenger hjelp til å løse forskjellige konflikter. Kan også fungere som megler mellom forsørgere.
- Krisesentre og krisetelefon
 - Krisesentrene er tilgjengelige for kvinner og barn som har blitt mishandlet enten psykisk og/eller fysisk. De kan bidra med overnatting og samtaler. En mangel ved krisesentrene, er at de ikke driver

oppfølging.

- Krisetelefonen er for både kvinner, menn og barn som er utsatt for for eksempel incest.

Lovgivninger og reguleringer som bidrar til å oppnå formålene med den norske familiepolitikken, er for eksempel permisjonensordningen, fedrekvoten og muligheten for delt barneomsorg ved skillsmisse.

En kvinnevennlig velferdsstat, vil si at normen har blitt en to-inntektsfamilie, framfor forsørger/omsorgsnormen som var før. Før (fram til 1970-tallet) skulle menn være økonomiske forsørgere, mens kvinner skulle ha omsorgsrollen for barna og husholdningen. Den kvinnevennlige velferdsstaten har altså klart å snu litt på dette ved at et av formålene for den norske familiepolitikken er å tilrettelegge for at kvinner skal ha muligheten til å komme seg ut i arbeid igjen etter fødsel, større likhet mellom kjønnene og at fedrekvoten er innført. Fedre har på den måten begynt å ta seg av mer av omsorgen for barna, men husarbeidet er fremdeles skjevfordelt mellom kjønnene. Vi kan dele fedre opp i tre ulike typer der alle typene praktiseres i ulik grad i dag:

- Forsørgerfaren
 - Den tidligere normen, der faren stod for den økonomiske forsørgelsen av familien.
- Hjelpetilfaren
 - Hjelper til med barnestell og matlaging når det er behov eller mor ikke har mulighet.
- Likestiltfaren
 - Tar seg av like deler av omsorg- og husarbeid som mor.

Tendensen i Norge har vært at kvinner har fått færre barn, de har fått barn senere i livet, livsløpene til menn og kvinner har blitt mer likt, og samfunnet er preget av mange nye familiesammensetninger. Mye av dette kan forklares med at det er flere kvinner som tar utdanning og deltar i arbeidslivet enn før, og dette fører til at de får barn senere. Prevansjon har også bidratt til at man kan velge når man skal ha barn, og har derfor gjort at det er lettere å forberede seg til familielivet, samtidig som barnet er ønsket. Dette kan være av betydning for barnets oppvekst. For eksempel så kan man anta at foreldrene/forsørgerne har valgt å få barn på et tidspunkt de vet at de selv har muligheten til å gi omsorg for barnet. Hvordan tiden med barnet blir brukt er av større betydning enn hvor mye tid som blir brukt. Aktiviteter som fremmer utvikling, for eksempel å lese for, hjelpe til med lekser, og snakke sammen, settes høyt i forhold til positiv barneutvikling.

Familiepolitikken i Norge er altså kvinnevennlig på den måten at det kjempes for like muligheter for begge kjønn og tilrettelegges for at dette skal være mulig (permisjon, kontantoverføringer, fedrekvote). Det legges til rette for to-inntektsfamilier. Det er altså staten som bidrar til denne utjevningen ved bruk av de ulike ordningene som jeg har snakket om tidligere: Kontantoverføringer, tjenester og reguleringer og lovgivning. Til tross for mange tiltak, kan vi fortsatt se en skjevhet i lønnsinntekter. Dette betyr ikke at menn tjener mer enn kvinner i tilsvarende yrker. Skjevheten kommer av at menn og kvinner har gjort ulike utdannings- og yrkesvalg, og dette er et av de største hinderne for likelønn mellom kjønn. Det er flere menn som jobber privat, og flere kvinner i offentlige service-yrker. Det er som regel høyere lønn privat enn offentlig, og dette kan forklare de relativt store lønnsforskjellene. Kvinnene bidrar til at Norge kan stille med høy sysselsetting sammenlignet med andre land, og Jens Stoltenberg har påpekt at denne gode statistikken er takket være kvinnelig sysselsetting. Og når vi vet at størstedelen av de som jobber i de offentlige service-yrkene (sykepleier, barnehage) er kvinner, så kan vi påstå at velferdsstaten ikke hadde vært det samme uten den høye andelen sysselsatte kvinner. På den måten har også velferdsstaten tilrettelagt for kvinnelig deltakelse i arbeidslivet ved å sysselsette så mange.

Besvart.